

Uprava Republike Slovenije
za izvrševanje kazenskih sankcij
Generalni urad
Beethovnova ulica 3
1000 Ljubljana

PRIROČNIK ZA OBSOJENE OSEBE

OB NASTOPU KAZNI ZAPORA

V priročniku so navedeni krajši opisi najpomembnejših informacij in pravil za obsojence na prestajanju kazni zapora v zavodih za prestajanje kazni zapora v Republiki Sloveniji, v zvezi s prestajanjem kazni zapora.

Osnovno poslanstvo Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij je izvrševanje različnih kazenskih sankcij in pripora. Gre predvsem za izvrševanje zapornih kazni in vzgojnih ukrepov oddaje v prevzgojni dom. Prizadevamo si, da so zapori varni za družbo, zaprte in zaposlene ter da zagotavljajo možnost resocializacije zaprtim osebam. To pomeni, da mora biti obravnava zaprtih oseb organizirana tako, da jim omogoča usposabljanje za življenje na prostosti in jih odvrča od ponavljanja kaznivih dejanj, da bodo po prestani kazni lahko živeli v skladu z veljavnimi pravnimi in moralnimi normami.

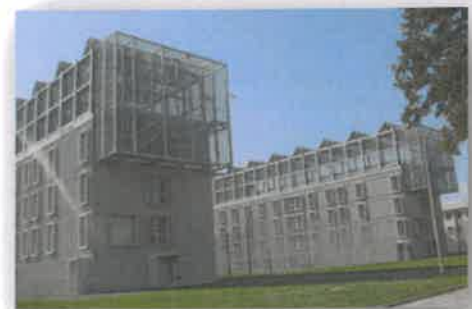
OMEJENA VAM JE BILA SVOBODA, VENDAR SO VAM ZAGOTOVLJENE VSE PRAVICE, RAZEN TISTE, KI SO VAM IZRECNO ODVZETE IN OMEJENE Z ZAKONOM.

Med prestajanjem kazni ne boste izgubili stika s svojci in z zunanjim svetom.

Med prestajanjem kazni zapora vam je na voljo več aktivnosti in okupacijskih dejavnosti, izobraževanj, zaposlitev in specializiranih programov, s katerimi vas bodo seznanili strokovni delavci zavoda.

Izvrševanje kazni zapora je organizirano tako, da obsojencu nudi programe in aktivnosti za izboljšanje kakovosti življenja in večjo socialno vključenost po prestani kazni. Priporočamo vam, da aktivno sodelujete pri izvajanju vašega osebnega načrta, s tem kakovostno preživite čas v zaporu in si bistveno olajšate ponovno vključitev v družbo.

V zavodih za prestajanje kazni zapora je prepovedano uživanje alkoholnih pijač in prepovedanih drog ter drugih psihoaktivnih snovi. Za obsojence, za katere se utemeljeno sumi, da so pod vplivom alkohola ali nedovoljene psihoaktivne snovi, se lahko kadarkoli opravi preizkus prisotnosti alkohola ali nedovoljenih psihoaktivnih snovi v njihovem organizmu. Če obsojenec odkloni preizkus alkoholiziranosti ali ne odda telesnih tekočin, potrebnih za preizkus prisotnosti nedovoljenih psihoaktivnih snovi, se šteje, da je pod vplivom alkohola oziroma psihotropnih substanc. Če je obsojenec pod vplivom alkohola in nedovoljenih psihoaktivnih snovi, se ga usmerja v obravnavo odvisnosti v okviru osebnega načrta in s tem v odpravo tveganj za ponovitev kaznivega dejanja.

Obsojenec se mora ravnati po predpisih, ki urejajo izvrševanje kazenskih sankcij, po hišnem in dnevnem redu zavoda ter po navodilih, odredbah uradnih oseb pravosodnih policistov in strokovnih delavcev.

Obsojenci morajo imeti korekten odnos do delavcev zavoda. Medsebojni odnosi obsojencev morajo biti strpni in korektni. Obsojenca, ki se ne ravna skladno v skladu s pravili, se lahko disciplinsko kaznuje.

Obsojenec, ki je zaradi nedopustnih ravnanj soobsojencev kakorkoli prizadet, ne sme iskati sam zadoščenja.

Kakšen je postopek ob sprejemu v zapor ?

Začetek prestajanja kazni se šteje od dneva zglasite oziroma privedbe v zavod. Stroške privedbe je obsojenec dolžan plačati sam. Obsojenec plača stroške tudi, če je na prestajanje kazni priveden z bega. Odločbo o plačilu stroškov privedbe izda direktor zavoda.

Ob nastopu kazni zapora je potrebno izvršiti nekaj formalnosti. Ugotavlja se obsojenčeva istovetnost, se ga fotografira, opravi zdravniški pregled in se ga namesti na sprejemni oddelek. Ob sprejemu se mora obsojenec oprhati, po potrebi se odredijo tudi dezinfekcija oziroma dezinsekcija in drugi higienski ukrepi.

Med prestajanjem kazni zapora imajo obsojenci urejeno začasno prebivališče na naslovu zavoda. Zavod v petnajstih dneh o nastopu kazni obvesti pristojni center za socialno delo, na območju katerega ima obsojenec stalno bivališče. Po vnaprejšnji pisni privolitvi obsojenca, ki je tuji državljan ali oseba brez državljanstva, zavod v 15 dneh po nastopu kazni obvesti konzularne organe njegove države oziroma pristojno mednarodno organizacijo ali nevladno organizacijo, ki po pravilih mednarodnega prava ali na podlagi zakona varuje njegove koristi.

V sprejemnem obdobju (največ 30 dni) se spoznava obsojenčeva osebnost, zdravstveno stanje, delovne in učne sposobnosti in druge okoliščine, pomembne za obravnavo obsojenca ter za njegovo pravilno razvrstitev. Za namen priprave osebnega načrta se z obsojencem pogovorijo strokovni delavci zavoda.

Kaj s predmeti in denarjem, ki jih obsojenec prinese na prestajanje kazni ? Kaj je dovoljeno ?

Ob sprejemu v zavod se obsojencu odvzamejo stvari oziroma predmeti, ki jih med prestajanjem kazni ne sme imeti pri sebi (v nadaljnjem besedilu: nedovoljene stvari). Obsojenec pri sebi ne sme imeti mobilnih telefonov in drugih komunikacijskih sredstev, alkohola in alkoholnih pijač, prepovedanih drog in drugih psihoaktivnih substanc, ter njihovih pripomočkov za pripravo in uporabo, denarja v gotovinski obliki, sredstev za slikovno in zvočno snemanje, orožja, imitacij orožja, predmetov primernih za napad in drugih predmetov, ki onemogočajo varno bivanje in motijo druge obsojencev in so opredeljeni v Pravidniku o izvrševanju kazni zapora in Hišnem redu zavoda.

Obsojenec sme imeti pri sebi in uporabljati stvari za osebno rabo, za vzdrževanje higiene, tiskovine, strokovno in drugo literaturo ter druge predmete, ki glede na velikost in količino omogočajo varno in funkcionalno bivanje v bivalnem prostoru in ne motijo soobsojencev. Obsojenec sme imeti pri sebi in uporabljati tehnične naprave, ki za svoje delovanje potrebujejo električno napajanje, če je to v skladu s hišnim redom zavoda. V primeru, da obsojenec z uporabo krši hišni red, mu direktor zavoda lahko odvzame tehnično napravo. Direktor zavoda lahko obsojencu odvzame stvari tudi, če je prenehal namen, zaradi katerega jih je ta smel imeti pri sebi in jih uporabljati, ali če ni več tehničnih možnosti za njihovo uporabo. Direktor zavoda lahko obsojencu stvari odvzame tudi začasno, za obdobje do treh mesecev, če ta z njihovo uporabo krši hišni red.

Pri sebi ima lahko gotovino do zneska, določenega v hišnem redu zavoda.

Ostale nedovoljene predmete ali denar se obsojencu odvzamejo s potrdilom in se hranijo v ustreznem prostoru zavoda, denar pa se hrani v ustrezno zavarovani depozitni blagajni zavoda. Obsojenec lahko predmete in denar izroči ali pošlje družinskemu članom ali drugim osebam.

Kako je z zdravstveno oskrbo in zdravstvenim zavarovanjem ob nastopu zapora?

V času prestajanja kazni zapora zavod vsakega obsojenca takoj prijavi v zdravstveno zavarovanje po splošnih predpisih. Obsojenci imajo tako urejeno osnovno in dopolnilno zavarovanje v času prestajanja kazni zapora. Obsojencem se priporoča, da se zaradi nastopa zaporne kazni z zavarovalnico dogovorijo za mirovanje police obstoječega dopolnilnega zavarovanja. Po prestani kazni si mora obsojenec na prostosti nato sam urejati zdravstveno zavarovanje, osnovno na Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, dopolnilno pa na eni od zavarovalnic oz. ponovno aktivira polico v mirovanju.

Zdravstvena dejavnost za obsojence se izvaja v okviru javne zdravstvene mreže in jo v zavodih izvajajo regionalni zdravstveni domovi. V zavodsko ambulanto prihaja splošni zdravnik, psihiater, zdravnik specialist centra za odvisnost od prepovedanih drog, zobozdravnik in ginekolog za obsojenke. Pregledi v ambulantah v zavodu se opravljajo na enak način kot v vseh zunanjih splošnih ambulantah – na podlagi zdravstvene kartice Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), zato je pomembno, da jo vsak obsojenec skrbno hrani. Vsak zavod obsojencem omogoča zaupno prijavo k zdravniku preko zaprte kuverte. Zdravstvena dejavnost za obsojence se lahko opravlja tudi v ustreznih zdravstvenih ustanovah zunaj zavoda.

Obsojenci nimajo pravice do proste izbire zdravnika, zdravnika – specialista in zdravstvenega zavoda. Zavod obsojencu omogoča zaupnost pri komunikaciji z zdravnikom, zlasti pri prijavljanju na obisk pri zdravniku, izročanju zdravstvene dokumentacije in pri zdravstveni obravnavi. Obsojencu se omogoči, da na svojo željo odda pisanja, ki so namenjena zdravniku, v zaprti ovojnici. Omogočeno jim je zaupno in prostovoljno testiranje krvi na okuženost z virusi HIV in virusnih hepatitisov ter brezplačno cepljenje proti hepatitisu B.

Obsojenci so med prestajanjem kazni zavarovani za invalidnost in telesno okvaro, ki sta posledica poklicne bolezni ali nesreče pri delu, pri poklicnem izobraževanju ali pri opravljanju dovoljenih dejavnosti.

Ko nastopi zavarovalni primer, zavod obsojencu pomaga pri uveljavljanju pravic iz invalidskega zavarovanja, zlasti tako, da mu zagotovi potrebne obrazce za prijavo škodnega primera in mu omogoči stik z institucijo, pristojno za invalidsko zavarovanje.

Zapor ob koncu tedna

Obsojencu se izvršitev kazni zapora lahko dopusti tako, da obsojenec med prestajanjem kazni zapora še naprej dela ali se izobražuje in prebiva doma, razen ob prostih dnevih, praviloma ob koncu tedna, ko mora biti v zavodu (zapor ob koncu tedna). Sodišče lahko dopusti izvršitev kazni zapora ob koncu tedna tudi na predlog obsojenca, ki že prestaja kazen zapora.

Sodišče takšen način prestajanja kazni zapora dopusti le pod pogoji, da gre za kazen zapora do treh let, da ne gre za kaznivo dejanje zoper spolno nedotakljivost in da je obsojenec toliko osebnostno urejen, da mu je mogoče zaupati, da takega načina prestajanja kazni zapora ne bo zlorabil in ki je v času odločanja zaposlen, samozaposlen ali samostojno opravlja kmetijsko dejavnost v RS, da ima status dijaka in se redno šola oz. ima status študenta in redno izpolnjuje študijske obveznosti.

Namestitev

Obsojenci so nameščeni v več posteljnih bivalnih prostorih, v enoposteljnih pa skladno s prostorsko možnostjo zavoda. Obsojencu se določi soba, postelja in garderobna omara oziroma prostor v garderobni omari. Sanitarije so obsojencem dostopne ves čas. Vsak obsojenec ima svojo posteljo, ki je opremljena z vložkom, dvema rjuhama ali prevlekama, blazino in potrebnim številom odej. Posteljina se zamenja najmanj vsakih 14 dni.

Zavod si v skladu s prostorskimi zmožnostmi prizadeva zagotoviti ločeno namestitev obsojencev glede na zdravstveno stanje in nekadilcev od kadilcev.

Obsojenci so lahko nameščeni v zaprtem, polodprtem ali odprtem režimu, ki se med seboj razlikujejo zlasti glede na naslednje kriterije: stopnja nadzora nad obsojencem, spremljanje obsojenca ob izhodu iz zavoda ter število ugodnosti prostih izhodov, ki jih je obsojenec lahko deležen.

Obsojenci, ki zaradi starosti, bolezni ali invalidnosti potrebujejo dodatno pomoč pri zadovoljevanju osnovnih življenjskih potreb v obliki nege ali socialne oskrbe, lahko bivajo v za to prilagojenem prostoru ali oddelku enega od zavodov. Nesposobnost opravljanja osnovne življenjske potrebe se kaže na način, da se obsojenec, kljub osebnim prizadevanjem in ob pomoči ortopedskih pripomočkov, ne more samostojno gibati, hraniti, oblačiti in slačiti, se obuvati in sezuvati, skrbeti za osebno higieno, kakor tudi ne opravljati osnovnih življenjskih opravil, neizogibno potrebnih za ohranjanje življenja.

Oblačila in pranje oblačil

Če obsojenec nima primernih oblačil ali obutve, mu jih zagotovi zavod. Obsojenec dobi oblačila, ki so primerna letnemu času. Lahko nosi svoja oblačila in obutev, če so ta primerno vzdrževana. Obsojenec mora poskrbeti, da so njegova oblačila in obutev čista in vzdrževana. Zavod zagotovi, da se oblačila čistijo v zavodski pralnici najmanj 1 x mesečno, spodnje perilo in brisače pa najmanj 1 x tedensko.

Obsojencu, ki dela, se zagotovijo oblačila, obutev in delovna zaščitna sredstva, ki ustrezajo tehničnim predpisom o varstvu pri delu. Obsojencu, ki ob odpustu s prestajanja kazni brez svoje krivde nima sredstev, nudi zavod nujno potrebno obleko in obutev.

Prehrana

Obsojenci dobivajo dnevno tri obroke hrane – zajtrk, kosilo, večerjo. Prehrana je uravnotežena, pestra in prilagojena dnevnim energijskim potrebam obsojencev. Ustreznost prehrane se ugotavlja tudi tako, da pred podelitvijo obroka jed poskusi direktor zavoda ali delavec, ki ga on določi. Obsojenci, ki delajo v gospodarskih dejavnostih zavoda, na delih, potrebnih za normalno poslovanje zavoda in obsojencem, ki delajo v okviru delovne terapije, zavod zagotovi dodatni obrok hrane. Bolni obsojenci dobivajo hrano po navodilih zdravnika – dietno hrano. Zdravnik tudi preverja ali se obsojencu pripravlja hrana v skladu z njegovimi navodili. Zavod v skladu s svojimi zmožnostmi zagotavlja tudi hrano za obsojence, ki določenih živil iz verskih ali drugih svetovnonazorskih prepričanj ne jedo.

Strokovna skupina

Naloge strokovne skupine opravljajo strokovni delavci: psiholog, pedagog, socialni delavec, delovni terapevt, strokovni delavec za obravnavo odvisnosti, učitelj praktičnega pouka in delavec zdravstvene stroke, ki je zaposlen v zavodu (v nadaljnjem besedilu: zdravstveni delavec zavoda). Pri nalogah strokovne skupine sodelujeta tudi delovni inštruktor in predstavnik pravosodnih policistov. Skrbijo za takšno organizacijo življenja in dela v zavodu, ki pospešuje vključitev obsojenca v normalno življenje na prostosti po prestani kazni.

Strokovni delavci zbirajo podatke o obsojenčevi osebnosti in druge podatke, ki so potrebni za sestavo obsojenčevega osebnega načrta, pripravijo oceno potreb in tveganj obsojenca za čas prestajanja kazni zapora in po odpustu ter sestavijo osebni načrt in ga obsojencu ponudijo v podpis. V zavodih izvajajo tudi programe obravnav za obsojence, izdelane na strokovno-teoretičnih izhodiščih in metodah.

Kaj je osebni načrt ?

Osebni načrt je individualiziran program prestajanja kazni zapora, ki se izdelava na podlagi ocene potreb in tveganj obsojenca za čas prestajanja kazni zapora in po odpustu, s ciljem, da se ga usposobi za življenje na prostosti, v skladu z družbenimi normami in odprave tveganj ponavljanja kaznivih dejanj. Oceno pripravijo strokovni delavci zavoda za prestajanje kazni zapora na podlagi razgovorov z obsojencem ter na podlagi drugih podatkov, ki se zbirajo v sprejemnem obdobju. Z osebnim načrtom, v katerem morajo biti opredeljene vse predvidene aktivnosti in dejavnosti, ki bodo pripeljale do realizacije cilja, mora biti obsojenec seznanjen in s strani strokovnih delavcev motiviran za aktivno in odgovorno sodelovanje. Obsojencu mora biti dana možnost, da osebni načrt podpiše, pri čemer njegov podpis ni pogoj za veljavnost načrta.

Delo v zaporu

Delo v času prestajanja kazni ni obvezno, se pa vanj usmerja vsakega obsojenca v okviru osebnega načrta, saj si obsojenec z delom razvija delovne navade in tako zmanjšuje dejavnike tveganja za ponovitev kaznivega dejanja po odpustu.

Obsojenec se lahko odloči TUDI za redno izobraževanje med prestajanjem kazni, ki je izenačeno z delom.

Obsojenec lahko dela v gospodarskih enotah zavoda, na hišnih delih ali v delovni terapiji, pri razporeditvi na delo pa se upoštevajo tudi njegove želje. Obsojenec lahko dela tudi zunaj zavoda pri pravnih in fizičnih osebah, če je to v skladu z osebnim načrtom. Pred začetkom dela se opravi zdravniški pregled. Obsojenci, ki med prestajanjem kazni delajo, niso pokojninsko zavarovani.

Vsakega obsojenca se lahko za največ dve uri na dan napoti na delo tudi izven rednega delovnega časa, saj so obsojenci dolžni opravljati tudi druga dela, ki so potrebna za vzdrževanje čistoče in reda v zavodu, za urejanje okolice oddelka in drugih površin v zavodu.

Ali je delo v zaporu plačano?

Za opravljeno delo obsojenec prejema plačilo za delo – osnova za izračun plače je 25 % osnove za obračun plače orientacijskega delovnega mesta v sistemu plač javnega sektorja. Za nadpovprečni uspeh pri delu se obsojencu plačilo ustrezno poviša. Obsojenec mora skladno z zakonom 20 % plačila za delo hraniti kot njegov obvezni prihranek v smislu varčevanja za preživljanje na prostosti. Med prestajanjem kazni ga lahko dviga, če vsota prihranjenega denarja doseže tri zneske mesečne denarne socialne pomoči v skladu z zakonom o socialnem varstvu. Obsojenec, ki dela, ima pravico do letnega dopusta.

Izobraževanje

V skladu z dogovorom v osebni načrtu, se obsojenci vključujejo v različne izobraževalne programe, ki se izvajajo v zavodu in izven njega. Pri izbiri poklica ali izobraževalnega programa se upoštevajo želje obsojencev in njihove zmožnosti, možnosti zavoda in druge okoliščine. Obsojenci lahko izobraževanje končajo v krajšem času, po dokončanju jim izobraževalni zavod izda spričevalo, iz katerega ni razvidno, da ga je pridobil v času prestajanja kazni zapora. Izobraževanje v drugih izobraževalnih organizacijah zunaj zavoda, se obsojencu omogoči v skladu z osebnim načrtom na stroške obsojenca.

V zavodih se lahko izvajajo tudi usposabljanja za določeno delovno področje v okviru Nacionalne poklicne kvalifikacije (NPK), za katero obsojenci pridobijo ustrezen certifikat.

Duhovna oskrba

Vsak obsojenec ima pravico do individualne ali kolektivne verske oskrbe v zavodu in kontakta s predstavnikom svoje veroizpovedi. V zavodu se izvajajo individualni pogovori, bogoslužna in zakramentalna dejavnost (maša) ter molitvena in druga srečanja. Obsojenci se lahko prijavijo zaporskemu osebju ali koordinatorju za duhovno oskrbo. Vsebina in obseg duhovne oskrbe se lahko omejita le zaradi varnosti in ohranitve reda v zavodu

---

STIKI Z ZUNANJIM SVETOM

DOPISOVANJE

Omogočeno je dopisovanje (zaprte pisemske ovojnice) z ožjimi družinskimi člani, z drugimi osebami pa na prošnjo, ki jo odobri direktor zavoda. Obsojenec lahko sprejema in pošilja vsa pisanja naslovljena na državne organe, organe lokalnih skupnosti, nosilce javnih pooblastil in organizacije, konzularne organe svoje države in begunske organizacije. Pošiljatelj se mora na zadnji strani pisma čitljivo navesti z imenom in priimkom, v nasprotnem primeru zavod shrani pismo in ga obsojencu izroči ob odpustu s prestajanja kazni.

Nadzor pisemskih pošilk je dopusten le, kadar gre za sum vnašanja ali iznašanja predmetov, ki jih obsojenec ne sme posedovati. Nadzor odredi direktor zavoda, opravi ga pravosodni policist.

Na svoje stroške si obsojenci lahko naročajo dnevni tisk, revije in knjige.

OBISKI

Obsojencu je omogočeno, da ga vsaj 2 krat tedensko obiščejo ožji družinski člani, rejnik in skrbnik, na prošnjo obsojenca z dovoljenjem direktorja pa tudi druge osebe. Obiska ni mogoče omejiti na manj kot eno uro. V skladu s hišnim redom je v zavodu Dob obsojencu v času obiska lahko omogočena uporaba »garsonjere« z ožjimi družinskimi člani in obisk preko noči, o čemer odloči direktor zavoda.

Na prošnjo obsojenca ga lahko obišče njegov pooblaščenec, odvetnik, socialni delavec centra za socialno delo oz. prostovoljec. O obiskih in drugih stikih pooblaščenca z obsojencem, ki ni odvetnik, odloča direktor zavoda na obrazloženo prošnjo obsojenca. Direktor lahko obiske pooblaščenca, ki ni odvetnik prepove ali časovno omeji z odločbo in sicer v primerih, ko se ugotovi da gre za ožjega družinskega člana, rejnika ali skrbnika ki ga v zavodu že obiskuje oziroma družinskega člana, ki ima dovoljenje direktorja zavoda za obisk in s tem zadeve, za katere je pooblaščen, lahko uredi ob obiskih. Obiski pooblaščenca se lahko omejijo tudi, če se ugotovi, da obsojenec lahko na drug način uredi zadeve, ki naj bi jih uredil pooblaščenec ter da iz okoliščin izhaja, da bi obisk lahko ogrozil red ali varnost zavoda.

Obiski v zavodih so lahko nenadzorovani (prosti), nadzorovani (prisotnost pravosodnega policista ali uporaba video nadzornega sistema) in ali za stekleno pregrado. O režimu obiska odloča direktor zavoda, odločitev je zapisana v osebem načrtu.

Ožji družinski člani so: zakonec oziroma oseba, s katero oseba, zoper katero se izvršuje kazenska sankcija, živi v življenjski skupnosti, ki je po predpisih o zakonski zvezi in družinskih razmerjih v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo, oseba, s katero je oseba, zoper katero se izvršuje kazenska sankcija, v partnerski zvezi po zakonu, ki ureja partnerske zveze, sorodnik v ravni črti, sorodnik v stranski črti do drugega kolena, posvojenec, posvojitelj, očim, mačeha, pastorek in pastorka.

PAKETI

Obsojenec lahko sprejme paketne pošiljke po pošti ali od obiskovalcev glede na režim prestajanja kazni in sicer:

1. zaprti režim: 4 x na leto pošiljke s hrano, 1x na mesec pošiljko s perilom in z osebnimi predmeti ter neomejeno število pošiljk s časopisi, revijami oz. knjigami.
2. polodprti režim : 4 x na leto pošiljke s hrano, 1 x na teden pošiljko s perilom in z osebnimi predmeti ter neomejeno število pošiljk s časopisi, revijami oz. knjigami.
3. odprti režim - brez omejitve.

Največja dovoljena velikost paketa je določena s hišnim redom zavoda (35 x 35 x 50 cm), paket pa mora biti opremljen z imenom in priimkom pošiljatelja in naslovnika. Vsi paketi se v zavodu pregledajo, preden se izročijo obsojencu.

TELEFONIRANJE

Obsojencu se omogočijo telefonski klici oseb zunaj zavoda. Stroške telefonskih pogovorov nosi obsojenec. Zavod zagotavlja zasebnost telefonskih pogovorov obsojencev z določitvijo polja diskretnosti, s fizičnimi preprekami ali drugimi podobnimi ukrepi. Zavod s hišnim redom določi pogostnost in trajanje telefonskih klicev na način, da niso moteni red, varnost in disciplina v zavodu. Pri tem pogostnosti ni dopustno določiti v manjšem obsegu od dveh dni v tednu. Direktor zavoda lahko z odločbo, za obdobje enega meseca, obsojencu prepove telefonske klice, če bi z njimi lahko ogrozil varnost v zavodu ali varnost oseb ali premoženja zunaj zavoda.

Obsojenec lahko kadarkoli pokliče na brezplačno telefonsko številko Varuha človekovih pravic – 080 15 30 in policijo na 112.

V dislociranih odprtih oddelkih ima obsojenec lahko pri sebi mobilni telefon.

Denar v zaporu

Obsojenec ima lahko pri sebi denar v višini, ki je določen v Hišnem redu zavoda, presežek se mu odvzame in se shrani v ustrezno zavarovani depozitni blagajni zavoda. Obsojence se motivira h gospodarnemu ravnanju z denarjem med prestajanjem kazni in prihranku za življenje po prestani kazni.

Prosti čas

Zavod zagotavlja prostor in opremo za koristno izrabo prostega časa in organizira različne aktivnosti za zadovoljevanje telesnih, duhovnih in kulturnih potreb (fitnes, šport, rekreacija, knjige, časopisi, likovne, tehnične, glasbene, literarne, dramske, novinarske in druge delavnice). Obsojenec ima pravico, da vsak dan prebiva najmanj dve uri na prostem. Obsojenec lahko med prestajanjem kazni na svoje stroške naroča časopise ali knjige, v zavodski knjižnici si lahko izposodi knjige in zakonodajno ter zavodsko gradivo. Informacije o možnosti posedovanja osebnega računalnika v bivalnem prostoru, obsojenci pridobijo od osebja zavoda.

Ugodnosti obsojencev

Za aktivno prizadevanje in doseganje uspehov pri izpolnjevanju osebnega načrta ter spoštovanje hišnega reda, si lahko obsojenec pridobi zavodske in zunaj zavodske ugodnosti – podaljšan obisk, obisk zunaj zavoda (v okolico zavoda), izhod iz zavoda v spremstvu pooblaščenega uradne osebe, prost izhod iz zavoda, delna ali popolna izraba letnega dopusta ali letnega počitka zunaj zavoda ter do 7 dni neplačanega letnega dopusta.

Če sodba obsojenca ni pravnomočna, obsojenec ne more biti deležen zunaj zavodskih ugodnosti. Tujec z izrečenim izgonom iz države praviloma ne more pridobiti zunaj zavodskih ugodnosti.

Pri presojanju kriterijev se poleg aktivnega prizadevanja in doseganja uspehov pri izpolnjevanju osebnega načrta ter spoštovanja hišnega reda za podelitev ugodnosti upoštevajo še druge okoliščine, ki kažejo na možnost zlorabe dodeljenih ugodnosti – obsojenčev odnos do žrtve kaznivega dejanja, povrnitev škode, povzročene s kaznivim dejanjem, uspeh v programu obravnave in že prestani del kazni zapora.

Obveščanje oškodovancev o izhodu, pobegu in odpustu

Zavod, v katerem obsojenec prestaja kazen zapora, obvešča oškodovanca o izhodih obsojenca iz zavoda, njegovem odpustu in pobegu, če je oškodovanec to zahteval. Na zahtevo oškodovanca oz. žrtve kaznivega dejanja, se o izhodih, pobegu in odpustu obvešča tudi pristojni center za socialno delo.

Premestitev v drug zapor ali premestitev v zavodu

Obsojenca se lahko premesti iz enega v drug zapor ali oddelek zapora v Republiki Sloveniji, če je to potrebno za izvajanje osebnega načrta ali delovnega programa zapora oziroma, če to narekujejo razlogi varnosti ali interesi ohranitve reda in discipline v zaporu.

Obsojenca se lahko premesti tudi v okviru istega zapora v drug oddelek s strožjim ali svobodnejšim režimom. O premestitvi znotraj zapora odloča direktor zapora, o premestitvi v drug zapor pa generalni direktor uprave.

Postopek za premestitev obsojenca v drug zapor se začne po uradni dolžnosti na predlog direktorja zapora.

Prekinitev prestajanja kazni

Direktor zapora lahko na prošnjo obsojenca, ali z njegovo privolitvijo na prošnjo njegovih ožjih družinskih članov, rejnika in skrbnika ali po uradni dolžnosti dovoli prekinitev prestajanja kazni. Čas, ko je obsojencu prekinjeno prestajanje kazni zapora se ne šteje v čas prestajanja kazni. Razlogi za prekinitev so določeni v 82. členu Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij. Prekinitev pa sme trajati dokler traja razlog. Če se ugotovi, da so prenehali razlogi za prekinitev ali če obsojenec prekinitev kazni zlorabi, pokliče direktor obsojenca takoj na prenehanje kazni.

Pogojni odpust

O pogojnem odpustu obsojencev odloča komisija za pogojni odpust na Ministrstvu za pravosodje, ki je sestavljena iz predsednika in članov, imenovanih izmed vrhovnih ali višjih sodnikov, vrhovnih ali višjih državnih tožilcev in delavcev ministrstva. Komisija odloča o pogojnem odpustu na prošnjo obsojenca ali z njegovo pisno privolitvijo na prošnjo njegovih ožjih družinskih članov, rejnika ali skrbnika, ali na predlog direktorja zapora. Prošnja za pogojni odpust se vložijo pri zaporu.

Prošnja in predlog morata biti obrazložena. Obrazložitev vsebuje navedbo razlogov, na podlagi katerih lahko komisija utemeljeno pričakuje, da obsojenec ne bo ponavljal kaznivih dejanj, zlasti pa se opišejo odnos obsojenca do kaznivega dejanja in morebitnega oškodovanca, vedenje med prestajanjem kazni in uspeh pri morebitnem zdravljenju odvisnosti, ter pogoji za vključitev v življenje na prostosti.

Komisija zaseda na rednih sejah najmanj trikrat na leto. Predsednik komisije obvesti zapore o datumu seje najmanj 45 dni pred predvidenim datumom zasedanja. Zapor obvesti o datumu seje obsojenca nemudoma po prejemu obvestila.

Če komisija odloči o pogojnem odpustu z varstvenim nadzorstvom, posreduje izvod odločbe tudi centralni probacijski enoti, ta pa nemudoma določi svetovalca pristojne probacijske enote, ki bo opravljal varstveno nadzorstvo v skladu z zakonom, ki ureja probacijo.

Predčasni odpust

Direktor zapora ima pravico potem, ko dobi mnenje strokovnih delavcev, predčasno odpustiti obsojenca, ki se ustrezno obnaša, si prizadeva pri delu in se aktivno udeležuje drugih koristnih dejavnosti ter je prestal dve tretjini kazni, vendar največ tri mesece pred iztekom kazni.

Pomoč obsojencu ob odpustu

Zavodi obsojencu nudijo pomoč pri odpustu in sicer po Načrtu socialnega vključevanja po odpustu. Načrt socialnega vključevanja, ki je del obsojenčevega osebnega načrta, vsebuje načrtovane aktivnosti obsojenca in strokovnih delavcev med prestajanjem kazni zapora, ki so usmerjene v pripravo obsojenca na življenje po prestani kazni zapora in morebitne ukrepe po prestani kazni. V obsojenčevem osebnem načrtu se opredelijo predvsem konkretne aktivnosti, ravnanja, vedenje in sodelovanje v procesu obravnave ter načrt socialnega vključevanja po odpustu. Poleg obsojenca in delavcev zavoda pri načrtovanju sodelujejo še centri za socialno delo, zavodi za zaposlovanje, nastanitvene organizacije ter javni zavodi s področja zdravstva in izobraževanja, razen če obsojenec to odkloni. Pomoč obsojencu nudijo tudi društva, dobrodelne organizacije in druge organizacije civilne družbe.

Priprava na odpust v zavodu poteka individualno ali skupinsko. Individualno obravnavo izvaja socialni ali drug strokovni delavec, obsojenec lahko aktivno sodeluje tudi v okviru skupine pred odpustom.

Obsojenec se lahko šest mesecev pred odpustom vključi v program aktivnega iskanja zaposlitve pri zavodu za zaposlovanje in sklene delovno razmerje. Obsojenec se lahko prijavi v evidenco brezposelnih oseb na območni službi zavoda, ki je pristojna po kraju njegovega stalnega prebivališča, po sedežu zadnjega delodajalca ali na območni službi zavoda za prestajanje kazni zapora. Pri prijavi je obvezen spretni dopis zavoda in fotokopija osebnega načrta.

Odpust iz zavoda

Obsojenec se odpusti iz zavoda tisti dan, ko mu izteče kazen. Če je zadnji dan nedelja, državni praznik ali dela prost dan, se obsojenec odpusti zadnji delovni dan pred tem dnevom. Obsojenec, ki je odpuščen iz zavoda, ima pravico do brezplačne vozovnice do svojega prejšnjega prebivališča ali do kraja v državi, ki si ga izbere za novo stalno prebivališče; če je obsojenec tujec, ki nima prebivališča v državi, pa do mejnega prehoda.

Varstvo pravic obsojencev

Obsojenec, ki meni, da so **mu** bile kršene njegove pravice, za katere ni zagotovljeno sodno varstvo, se lahko pritoži generalnemu direktorju Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij, Beethovnova ulica 3, 1000 Ljubljana.

Obsojenec, ki meni, da je podvržen mučenju ali drugim oblikam krutega, prepovedanega, nečloveškega ali ponižujočega ravnanja, lahko zahteva sodno varstvo. Zahtevo za sodno varstvo obsojenec vloži na okrožno sodišče, na območju katerega je zavod oziroma njegov oddelek.

Zavodi so dolžni zagotoviti brezplačno pravno pomoč obsojencem za varstvo njihovih pravic, določenih v Zakonu o izvrševanju kazenskih sankcij in v predpisih, izdanih na njegovi podlagi

Ukrepi, ki se smejo uporabiti za zagotovitev varnosti, reda in discipline

Za zagotovitev varnosti, reda in discipline smejo pravosodni policisti izdajati ukaze, opraviti osebni pregled obsojenca, pregled bivalnih prostorov, pregled osebne prtljage obsojencev in oseb, ki prihajajo v varovani objekt, identifikacijo in varnostni pregled oseb, ki prihajajo v varovani objekt ali se zadržujejo v varovanem območju ali ovirajo delo pravosodnih policistov pri njihovem delu zunaj varovanih objektov. Pravosodni policisti lahko od obsojencev in drugih oseb zbirajo tudi operativne informacije, ki se nanašajo na obsojence.

Pravosodni policist sme obsojenca odstraniti iz skupnih bivalnih prostorov in ga odvesti v poseben prostor, če je podan sum, da je storil kaznivo dejanje ali če resno grozi, da bo storil kaznivo dejanje, da se pripravlja na beg ali upor, da kakorkoli ogroža sebe ali druge, da huje ovira druge pri delu, počitku ali razvedrilu ali da namerno uničuje zavodski inventar.

Pravosodni policisti imajo pravico uporabiti prisilna sredstva zoper obsojence, če drugače ne morejo preprečiti bega, napada, samopoškodbe ali večje materialne škode, zoper druge osebe pa, če te ovirajo njihovo delo, ogrožajo varnost objekta in oseb v njem. Telesna sila se sme uporabiti tudi, če drugače ni mogoče zagotoviti izvršitve ukaza, ki je izdan v mejah pooblastil. Za prisilna sredstva se štejejo sredstva za vklepanje in vezanje; telesna sila; plinski razpršilec; palica; opozorilni strel; strelno orožje in službeni psi.

Informacije za tujce

Če obsojenec, ki je tuj državljan, s tem pisno soglaša, zavod o nastopu kazni zapora obvesti konzularne organe njegove države. Obsojenci se smejo kadarkoli med prestajanjem kazni obračati na konzularna organe svoje države oziroma na uradno organizacijo, ki po pravilih mednarodnega prava varuje njihove koristi (osebe brez državljanstva, begunci).

Od osebja zavoda lahko obsojenci v angleškem jeziku prejmejo Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij ter Pravilnik o izvrševanju kazni zapora.

Pripravila:

Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

Beethovnova 3, 1000 Ljubljana

Avtorstvo fotografij: Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

*generalni direktor
mag. Bojan Majcen*

Ljubljana, maj 2022